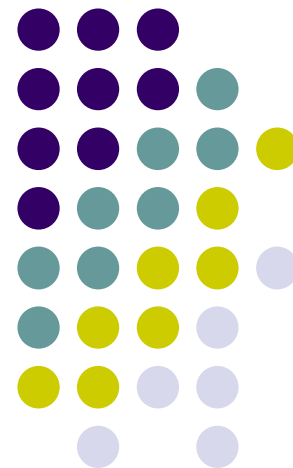
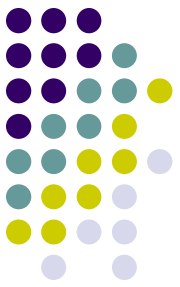

Zneužití zákona č.106/1999 Sb. po jeho rozsáhlé novelizaci od 1. 1. 2023

Zdeněk Kühn

Přechodné ustanovení novely č. 241/2022 Sb.

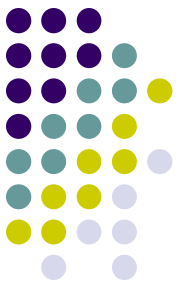

Čl. II

Přechodná ustanovení

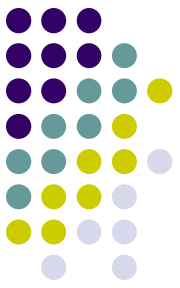
1. Žádost o poskytnutí informace podaná přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se vyřizuje podle zákona č. 106/1999 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

Obecně

- Zneužití práva je **nepsaný** obecný princip právní, jehož význam a smysl je více méně stejný napříč právními odvětvími
- *„S trochou nadsázky se od té doby stal ve veřejném právu princip zákazu zneužití práva určitou obdobou „Boha s mnoha tvářemi“ (The Many Faced God) z fiktivního světa Hry o trůny, pro kterého mají obyvatelé různých částí této fantastické země různá jména, ale jeho skutečná povaha je stále stejná. Také NSS přizpůsobuje konkrétní tvář zákazu zneužití práva tomu, že byla zneužita žádost o informace (rozsudek ze dne 1. 4. 2022, čj. 1 As 96/2021-43, body 32-34), trochu jinou tvář mu zase nasazuje ve chvíli, kdy řeší na první pohled podivné změny žalobního návrhu (rozsudek ze dne 17. 2. 2021, čj. 8 As 239/2020-37, bod 26). Ostatně princip zákazu zneužití práva prostupuje nejen právo veřejné, ale též právo soukromé (srov. též § 8 občanského zákoníku, který pro oblast soukromého práva stanoví, že zjevné zneužití práva nepožívá právní ochrany).“*
- (rozsudek ze dne 26. 4. 2022, čj.10 Afs 289/2021- 42, bod 15)

Občanský zákoník: bez právní ochrany & náhrada škody

§ 8 **Zjevné** zneužití práva nepožívá právní ochrany. **X co to znamená?**

§ 212 (2) *Zneužije-li člen soukromé korporace hlasovací právo k újmě celku, rozhodne soud na návrh toho, kdo prokáže právní zájem, že k hlasu tohoto člena nelze pro určitý případ přihlížet. ...*

§ 2909 Porušení dobrých mravů

Škůdce, který poškozenému způsobí škodu úmyslným porušením dobrých mravů, je povinen ji nahradit;

vykonával-li však své právo, je škůdce povinen škodu nahradit, jen sledoval-li jako hlavní účel poškození jiného.

§ 11a zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

(1) Povinný subjekt může odmítnout žádost nebo její část do sedmi dnů ode dne jejího přijetí, pokud lze ve vztahu k ní dovodit, že cílem žadatele je způsobit

a) nátlak na fyzickou osobu, jíž se týkají požadované informace, pokud nejde o informace podle § 8a odst. 2 [:(2) *Povinný subjekt poskytne osobní údaje o veřejně činné osobě, funkcionáři nebo zaměstnanci veřejné správy, které vypovídají o jeho veřejné nebo úřední činnosti nebo o jeho funkčním nebo pracovním zařazení.*], nebo

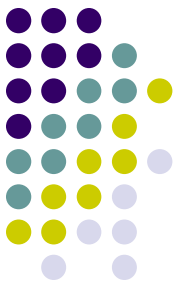
b) nepřiměřenou zátěž povinného subjektu; za způsobení nepřiměřené zátěže se považuje také podávání žádostí o informace u většího počtu povinných subjektů bez zjevné obsahové souvislosti požadovaných informací,

a to zpravidla v reakci na předcházející postup povinného subjektu vůči žadateli nebo na vztah s fyzickou osobou uvedenou v písmenu a).

(2) Rozsah požadovaných informací nebo počet podaných žádostí není bez dalšího důvodem pro odmítnutí žádosti podle odstavce 1.

Popletený diplomat 1/2

(21 Cdo 992/99)

Za zneužití práva ve smyslu ustanovení § 7 odst. 2 zák. práce tedy lze považovat pouze takové jednání, jehož cílem není dosažení účelu a smyslu sledovaného právní normou, nýbrž které je v rozporu s ustálenými dobrými mravy vedeno přímým úmyslem způsobit jinému účastníku újmu

(rozsudek NS ze dne 28.6.2000 sp. zn. 21 Cdo 992/99, „Popletený diplomat“ č. 126 čas. Soudní judikatura, roč. 2000).

Popletený diplomat 2/2

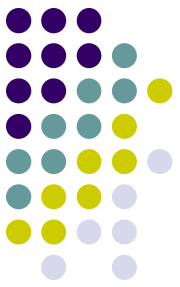
(21 Cdo 992/99)

Z výsledků dokazování ale nevyplývá, že žalovaný byl při cestě do místa přidělení v zahraničí a následně při jednání o rozvázání pracovního poměru přímo veden úmyslem způsobit žalobci tuto újmu. [...] zmíněná újma je spíše výše uvedeným **nevítaným vedlejším následkem jednání žalovaného**, což samo o sobě neumožňuje učinit závěr o zneužití práva. Okolnost, že žalovaný nezhodnotil dostatečně předem všechny souvislosti dlouhodobého pobytu v zahraničí a - jak se podává z výpovědi jeho manželky - postoje svých rodinných příslušníků k tomuto pobytu, rovněž nepředstavuje možnost spatřovat v jeho následném jednání po příjezdu do místa dlouhodobého přidělení zneužití práva rozvázat zákonem stanoveným způsobem vzájemný pracovněprávní vztah účastníků.

Vytvoření doktríny na NSS

Potápěči 1/4

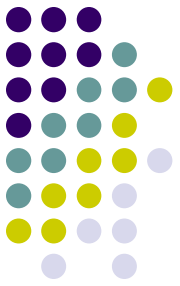
Rozsudek ze dne 10.11. 2005, čj. 1 Afs 107/2004-48, č. 869/2006 Sb. NSS
(*Potápěči*)

Možnost odečíst hodnotu darů poskytnutých právnickým osobám na financování sportovních, vzdělávacích a kulturních aktivit.

Fakta: Členy klubu ve skutečnosti byli žalobce, jeho manželka a jejich tři děti, a dále švagr a synovec žalobce.

Příjmy spolku výlučně z darů poskytnutých členy klubu a z členských příspěvků; výdaje spolku vynaloženy na sportovní vybavení (nákup stanu, lodě, spacího pytle), na náhradu cestovních výdajů do školy a na hory, na literaturu, na zimní tábor, na předplatné do fitcentra, na jazykový kurs, na školné a na potápěčské expedice.

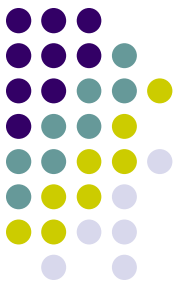
Potápěči 2/4

NSS – „národní“ definice zneužití práva

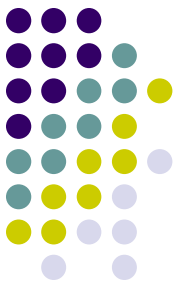
Zneužitím práva je **situace, kdy někdo vykoná své subjektivní právo k neodůvodněné újmě někoho jiného nebo společnosti**; takovéto chování, jímž se dosahuje výsledku nedovoleného, je jenom zdánlivě dovolené. O chování toliko zdánlivě dovolené jde z toho důvodu, že objektivní právo nezná chování zároveň dovolené a zároveň nedovolené; vzhledem k tomu, že ze zásady *lex specialis derogat legi generali* vyplývá, že zákaz zneužití práva je silnější, než dovolení dané právem, není takové chování výkonem práva, ale protiprávním jednáním (viz. Knapp, V.: Teorie práva. C. H. Beck, Praha, 1995, s. 184-185). Výkonu práva, který je vlastně jeho zneužitím, proto soud neposkytne ochranu.

Potápěči 3/4

NSS považuje za hrubě odporující principu rozumného uspořádání společenských vztahů, pokud žalobce spolu s ostatními rodinnými příslušníky, svým švagrem a synovcem využívali (či spíše zneužívali) spolku K. v. – z. – v., jehož vůli v právním smyslu podle stanov zároveň vytvářeli, k financování shora uvedených sportovních, kulturních a vzdělávacích aktivit svých dětí, a to za účelem, aby si mohl žalobce hodnotu daru poskytnutého spolku odečíst od základu daně a tak snížit svou výslednou daňovou povinnost. Tyto dary přitom byly jedinými zdroji financování uvedených aktivit. Nemůže být pochybnosti o tom, že uvedený postup byl zvolen jedině proto, aby žalobce mohl snížit svůj základ daně; jinak by totiž financování aktivit svých dětí, které jinak tvoří obsah vyživovací povinnosti rodiče k dítěti, žalobce uskutečňoval přímo a nikoliv prostřednictvím spolku. Právě tento znak, tedy že žalobce spolek využíval jako prostředníka k financování nejrůznějších aktivit svých dětí (aby následně mohl hodnotu daru odečíst od základu daně), je sám o sobě evidentně neracionální; rozumnému uspořádání společenských vztahů by naopak odpovídalo, pokud by žalobce sportovní, kulturní a vzdělávací aktivity hradil svým dětem přímo.

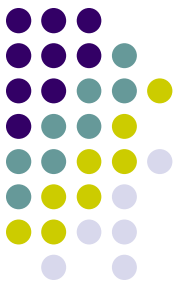
Potápěči 4/4

NSS zdůraznil, že členy tohoto spolku jsou pouze příbuzní X

... zákaz zneužití práva představuje výjimku z pravidla; proto nelze např. předem paušálně říci, že o zneužití práva by se již nejednalo tam, kde by dalšími členy spolku byly tři, pět, deset či kolik dalších osob, mezi nimiž a žalobcem by již neexistovaly úzké rodinné vazby. ... nelze předem a obecně stanovit s matematickou přesností – ostatně právo není matematika –, kdy se zákazu zneužití – jakožto výjimky z pravidla – použije a kdy nikoliv. Vše záleží na okolnostech konkrétního případu a na soudcovskému uvážení a rozmyslu. Stanovením přesných pravidel by se popřel smysl a samotná podstata institutu zákazu zneužití subjektivních práv; tento institut se musí vyznačovat jistou obsahovou pružností, aby mohl reagovat na nekonečné množství životních situací, na něž nemůže ve své obecnosti právní norma pamatovat.

Zneužití práva X zastřený právní úkon

zastřený právní úkon.

Žalobce právní úkony, jež činil, nečinil naoko (nepředstíral je), a nesnažil se jimi zastřít právní úkony jiné. Žalobcova vůle i její projev naopak byly pravé a nic nezastíraly, a to jak pokud jde o založení spolku, darování, tak i o odečet hodnoty daru od základu daně.

Potvrzeno názorem RS (1 Afs 73/2004-89, č. 1301/2007 Sb. NSS)

Pokud smluvní strany předstírají darovací smlouvu, ač ji ve skutečnosti nechtějí, a zastírají tím právní úkon jiný, který ve skutečnosti chtějí, totiž úplatu za vzdělávání na střední škole, bere se pro daňové účely v úvahu skutečný obsah tohoto úkonu, tedy platba školného. (rozsudek NSS ze dne 13. 5. 2010, čj. 1 Afs 11/2010 - 94)

Zneužití práva X obcházení zákona

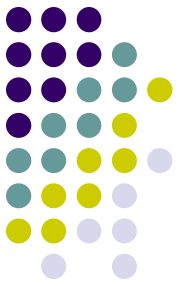
Nejednalo se ani o obcházení zákona, neboť žalobce naopak postupoval zcela v souladu s dikcí zákona o daních z příjmů a vykonal právo, které mu – byť jen zdánlivě – náleželo.

Potvrzeno názorem RS (1 Afs 73/2004-89, č. 1301/2007 Sb. NSS)

Je třeba odlišovat situace, kdy se dle informačního zákona vůbec nepostupuje (§ 2 odst. 3 informačního zákona), a případy, kdy se postupuje podle informačního zákona a zvláštní zákon obsahuje pouze některé zvláštní normy

(viz rozsudek NSS ze dne 17. 6. 2010, čj. 1 As 28/2010-86, č. 2128/2010 Sb. NSS).

Obcházení zákona v informačním právu

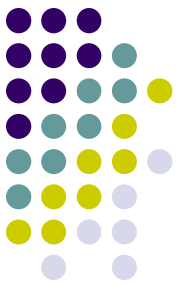
- Žalobce žádal, aby byl „seznámen s celým obsahem spisu týkajícího se vyřizování (...) stížnosti a aby (mu) byla poskytnuta jeho kopie.“
- § 2 odst. 3 InfZ je třeba užít právě v případě, kdy žadatel „požaduje kompletní správní spis ve své věci.“
- Nahlížení účastníka řízení do spisu podle § 38 SŘ je natolik komplexně upraveným specifickým postupem poskytování informací, že je subsumovatelné pod § 2 odst. 3 zákona InfZ, z něhož plyne, že InfZ se nevztahuje na poskytování informací podle zvláštního právního předpisu.
 - Rozsudek NSS ze dne 13.8.2008, čj. 2 As 38/2007 - 78

Obcházení zákona v informačním právu

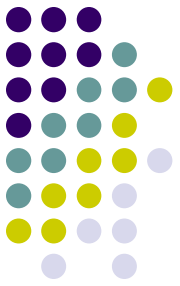
- Zákaz nahlížet do správního spisu vedeného ČNB při výkonu dohledu (§ 45 odst. 1 věta druhá zák. č. 6/1993 Sb., o ČNB) nelze obcházet tím, že žadatel formálně podřadí svou žádost režimu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Žádosti o informace podle zák. č. 106/1999 Sb. nemohou popírat výslovné zákonné výluky dle zvláštních zákonů, nemohou tedy ani obcházet či nahrazovat výluku z nahlížení do spisu.
- rozsudek NSS ze dne 28. 11. 2018, čj. 10 As 118/2018-53, č. 3849/2019 Sb. NSS

Obcházení zákona v informačním právu

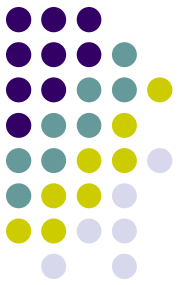
- [15] Ke stejnému závěru jako rozsudek ve věci 2 As 38/2007 dospěl NSS též v rozsudcích ze dne 27. 6. 2012, čj. 9 Ans 7/2012-56, respektive ze dne 13. 12. 2012, čj. 7 Ans 18/2012-23 [„V ust. § 38 SŘ je upraven jak okruh osob, jimž takové právo svědčí (odst. 1, 2), tak práva spojená s nahlížením do spisu (odst. 4), postup v situacích, kdy je nahlížení do spisu odepřeno (odst. 5), postup ve zvláštních případech (odst. 3, podle něhož se postupuje, požádají-li o ‚nahlížení‘ do spisu osoby nevidomé), i postup v situacích, kdy část spisu poskytnuta být nesmí (odst. 6)“]. V případě 7 Ans 18/2012 **proto neměl povinný subjekt činit jakékoliv úkony podle informačního zákona, ale měl pouze povinnost vyzvat žadatele, který se formálně dožadoval poskytnutí informace poskytnutím kopie správního spisu, k součinnosti a dohodnout s ním způsob a další podrobnosti nahlížení do spisu.** Tyto závěry plynou již jen z elementárních pravidel přednosti zvláštní úpravy (zde § 38 SŘ o nahlížení do spisu včetně eventuálního pořizování si kopií či výpisků) před úpravou obecnou (obecná úprava přístupu k informacím). Stejně rozhodoval NSS již předtím ve vztahu k nahlížení do spisu podle starého správního řádu (rozsudek ze dne 27. 1. 2004, čj. 5 A 158/2001-115, č. 204/2004 Sb. NSS).
- rozsudek NSS ze dne 28. 11. 2018, čj. 10 As 118/2018-53, č. 3849/2019 Sb. NSS

Obcházení zákona v informačním právu

- [16] NSS doplňuje, že § 38 SŘ je speciálním ustanovením ve vztahu k informačnímu zákonu **jak pro nahlížení do spisu jeho účastníkem a jeho zástupcem (§ 38 odst. 1 SŘ), tak pro nahlížení do spisu jakoukoliv jinou osobou (§ 38 odst. 2 SŘ).** V obou případech totiž správní řád upravuje zcela specifickou a svébytnou proceduru získání požadované informace.
- [25] ... nemohla-li žalobkyně vůbec nahlížet do spisu, nemohla se tomuto zákonnému zákazu vyhnout tím, že celou věc „překlopí“ do jiného zákonného režimu. Žádosti podle informačního zákona nemohou jednoduše negovat explicitní zákonné výluky dle zvláštních zákonů, nemohou tedy ani obcházet či nahrazovat výluky z nahlížení do spisu. Ostatně právě § 2 odst. 3 informačního zákona vede k závěru, že si žadatel nemůže dle své libosti vybírat zákonný režim, v němž se seznámí s informacemi. Je-li žádost o informace svou povahou žádostí o nahlížení do spisu, typicky proto, že žadatel chce získat kopie celého spisu či jeho podstatné části, musí žadatel věc řešit cestou žádosti podle § 38 SŘ, nikoliv cestou žádosti dle informačního zákona.
- rozsudek NSS ze dne 28. 11. 2018, čj. 10 As 118/2018-53, č. 3849/2019 Sb. NSS

Obcházení zákona v informačním právu

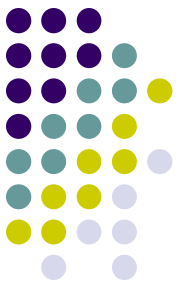

Zde osoba žádala (1) soupis součástí spisu, (2) dokumenty vytvořené správním orgánem, které nemají charakter usnesení ani rozhodnutí ve smyslu správního řádu, a (3) listiny, kterými měl být proveden důkaz, tj. zejména oznámení Městské policie Brno, které obsahuje fotodokumentaci a oznámení přestupku, a dále výpis z centrálního registru motorových vozidel. Uvedl, že nepožaduje kopie dodejek a doručenek.

[16] ... V tomto ohledu však NSS neshledal důvod rozporovat závěry krajského soudu, který v napadeném rozsudku zohlednil rozsah podané žádosti, a podle něhož je v dané věci ze žádosti zřejmý záměr stěžovatele získat blíže neurčenou část spisového materiálu (srov. zejm. požadavek na dokumenty vytvořené správním orgánem či listiny, kterými měl být proveden důkaz).

- rozsudek NSS ze dne 18.2.2021, čj. 8 As 50/2019-46

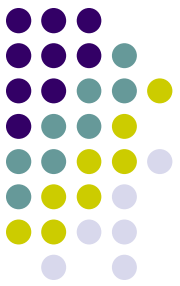
Obcházení zákona v informačním právu

„Podstatná pro rozlišení institutu informační žádosti a nahlížení do spisu není otázka konkrétního označení požadovaných dokumentů ze spisu, ale rozsah žádosti, tj. nakolik se žádost fakticky blíží žádosti o poskytnutí celého spisu. Pakliže se žalobce domáhal poskytnutí podstatných částí předmětných správních spisů (žádostí včetně příloh, rozhodnutí ve věci samé a spisových přehledů), nemá soud pochyb o tom, že materiálně měla být žalobcova žádost o informace posouzena jako žádost o nahlížení do správního spisu. Není přitom podstatné, zda žalobce považuje postup podle § 38 odst. 2 správního řádu za obtížnější nebo se domnívá, že by podmínky v něm stanovené nesplnil, tedy že by neprokázal právní zájem či jiný důležitý důvod k nahlížení do spisu (srov. nálezn Ústavního soudu ze dne 18. 6. 2019, sp. zn. Pl. ÚS 38/18).“

- rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16.3.2023, čj. 51 A 50/2022-42, bod 24

Obcházení zákona v informačním právu

„využití zákona č. 106/1999 Sb. k dosažení získání informací z matriční knihy považuje za obcházení speciální úpravy [zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení] ... Jestliže žalobce má právo na informace z matričních knih dle zákona o matrikách pouze za splnění podmínek stanovených tímto zákonem (tj. tím, že dle § 8 odst. 1 písm. d), respektive § 25 odst. 1 písm. d) zákona o matrikách prokáže, že nahlédnutí do matriční knihy, popřípadě pořízení výpisu z matriční knihy je nezbytné pro uplatnění jeho práv před orgánem státu nebo před orgánem územních samosprávních celků) nemůže se stejného výsledku domáhat prostřednictvím zákona č. 106/1999 Sb. Žádost o informace dle zákona č. 106/1999 Sb. totiž nemůže popřít výluku upravenou v zákoně o matrikách. Jestliže žalobce žádal o neověřenou fotokopii konkrétní stránky matriky narození, tj. žádal o informace vyplývající z doslovného výpisu matriční knihy, musí postupovat podle zákona o matrikách.“

Rozsudek MěS Praha ze dne 25. 1. 2022, čj. 15 A 119/2019-37, bod 30

Ústavní soud k judikatuře NSS

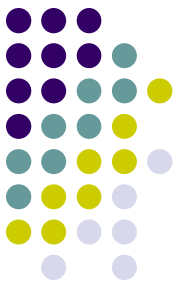

86. V posuzované věci stěžovatel žádal "informaci" v podobě kopie celého správního spisu ve věci, v níž nebyl účastníkem. Tato "informace" mu přitom nebyla reálně odepřena, nýbrž mu bylo pouze oznámeno, že její poskytování se řídí správním řádem. Stěžovateli bylo také sděleno, jakým způsobem se jí může domoci; konkrétně, že může žádat o nahlédnutí do spisu dle § 38 odst. 2 správního řádu, přičemž má prokázat právní zájem nebo jiný vážný důvod. Z ústavní stížnosti neplyne, že by stěžovatel této možnosti využil. Stejně tak stěžovatel neuvádí, že by mu byl postup podle § 38 odst. 2 správního řádu z jakéhokoli důvodu znemožněn.

87. Není podstatné, zda stěžovatel považuje postup podle správního řádu za obtížnější nebo se domnívá, že by podmínky v něm stanovené nesplnil (neprokázal by právní zájem či jiný důležitý důvod). Správní řád je zákonem, který v tomto konkrétním případě upravuje podmínky a provedení čl. 17 odst. 5 Listiny, a proto je nutno právě podle něj postupovat. Dokud tak stěžovatel neučiní, nemá smysl se podrobněji zabývat stěžovatelovým tvrzením, že došlo k porušení jeho práva na informace. Pouhý odkaz stěžovatele na postup dle správního řádu nepředstavuje zásah do práva zaručeného čl. 17 Listiny.

Nález ze dne 18. 6. 2019, sp. zn. Pl. ÚS 38/18

Někdy nikoli obcházení, ale prostá potřeba podřadit pod správný zákon

Informace o denních průměrných teplotách a srážkách jsou informacemi o životním prostředí podle § 2 písm. a) zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí. Žádost o tyto informace je proto třeba posoudit dle citovaného zákona.

(rozsudek NSS ze dne 20. 1. 2020, čj. 5 As 231/2018-77, č. 4001/2020 Sb. NSS)

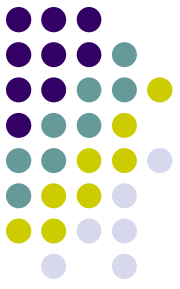
Pozn.: novela č. 241/2022 Sb. zakotvuje stejné pravidlo o zneužití práva též do zákona č. 123/1998 Sb.

Shrnutí judikatury NSS

- Zneužití práva jako poslední záchranná brzda
- Pokud **existuje jiné zákonné ustanovení, které problém řeší**, zneužití práva se neaplikuje
- Podstata zneužití práva je, že jakkoli osoba postupuje formálně podle zákona, ve skutečnosti je jejím hlavním cílem něco zcela jiného než dosažení účelu zákona (typicky je právo vykonáváno k neodůvodněné újmě jiného nebo společnosti)

Zneužití práva v režimu zákona č. 106/1999 Sb.

§ 11a (od roku 2023)

(1) Povinný subjekt může odmítnout žádost nebo její část **do sedmi dnů ode dne jejího přijetí**, pokud lze ve vztahu k ní dovodit, že cílem žadatele je způsobit

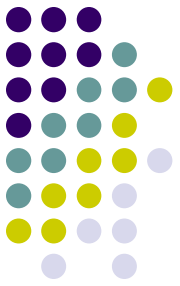
a) **nátlak na fyzickou osobu**, jíž se týkají požadované informace, pokud nejde o informace podle § 8a odst. 2, nebo

b) **nepřiměřenou zátěž povinného subjektu**; za způsobení nepřiměřené zátěže se považuje také podávání žádostí o informace u většího počtu povinných subjektů bez zjevné obsahové souvislosti požadovaných informací,

a to zpravidla v reakci na předcházející postup povinného subjektu vůči žadateli nebo na vztah s fyzickou osobou uvedenou v písmenu a).

(2) Rozsah požadovaných informací nebo počet podaných žádostí není bez dalšího důvodem pro odmítnutí žádosti podle odstavce 1.

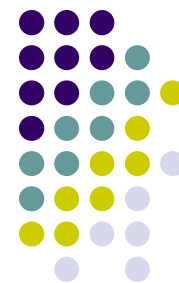
Zneužití práva ve vztahu k zákonu 106 - obecně

„široce pojatý svobodný přístup k informacím ve veřejné sféře je jednou z nejefektivnějších cest k transparentci veřejné moci, k její všestranné, účinné a kontinuální veřejné kontrole a jedním z nástrojů snižujících možnosti jejího zneužívání. Na druhé straně však nelze přehlédnout, že kverulační, zjevně šikanózní, či dokonce pracovní kapacitu orgánů veřejné moci z různých důvodů cíleně paralyzující výkon tohoto práva může mít významné negativní důsledky, které za určitých okolností mohou popřít dokonce i smysl a účel práva na svobodný přístup k informacím. Jedním z nástrojů, jak zabránit zneužívání tohoto práva, a tím i jeho diskreditaci v očích veřejnosti i orgánů veřejné moci, proto musí být i citlivá regulace nadužívání tohoto práva v případech výše uvedených“

Rozsudek ze dne 26. 10. 2011, čj. 7 As 101/2011-66

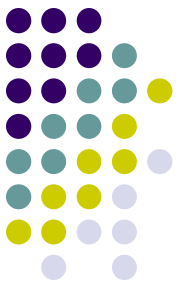
Zneužití práva nutno odůvodnit v rozhodnutí o odmítnutí

„[17] Pokud správní orgány spatřovaly v žádosti žalobkyně šikanózní jednání, mohly odmítnout poskytnutí informace na základě závěru, že se jedná o zneužití práva, které představuje faktický důvod pro neposkytnutí informace. Jejich závěry by pak podléhaly přezkumu soudem. Úvahy o zneužití práva či šikanózní žádosti se však ve správních rozhodnutích v nyní projednávané věci neobjevily. **NSS tedy nezbyvá než konstatovat, že pokud správní orgány dospěly k závěru, že v projednávané věci se jedná o zneužití práva, měly to výslovně do svých rozhodnutí uvést a takové závěry řádně zdůvodnit.** Soudy nemohou domýšlet argumentaci správních orgánů a to, zda se v této věci ze strany žalobkyně jednalo o šikanózní jednání. V tomto ohledu není proto co přezkoumávat. NSS zdůrazňuje, že úkolem soudního přezkumu správních rozhodnutí není „doodůvodňovat“ rozhodnutí správních orgánů. Nedostatky svého rozhodnutí stěžovatel nemohl zhojit až v řízení před soudy svými vyjádřeními nebo v kasační stížnosti ...“

Rozsudek NSS ze dne 4. 6. 2020, čj. 5 As 193/2018-48

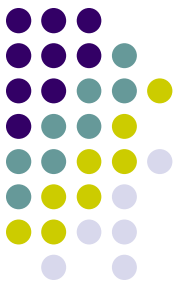
Nález ze dne 21. 5. 2019, I. ÚS 1083/16 (město Vsetín)

- 20. V soudní praxi se ustálil názor, že zneužití práva ze strany žadatele o informace, o němž obecné soudy ve věci nepochybovaly, lze při poskytování informací řešit jejich výjimečným odepřením (srov. odst. 91 a 120 rozsudku RS NSS čj. 8 As 55/2012-62), přičemž **opakované nezaplacení zjevně oprávněné úhrady nákladů** je doktrínou považováno za jeden z typických případů pro neposkytnutí žádané informace ... Šikanózní návrhy či postupy se oproti tomu vyznačují úmyslem účastníka způsobit škodu, a to nejen ostatním účastníkům řízení, ale celkově ve zbytečném zatěžování soustavy orgánů veřejné moci [...]. Zneužívání tedy nevede k právem předvídanému cíli, kterým je uplatnění hmotného práva na informace (žadatel se tedy nedomáhá svého práva ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny).

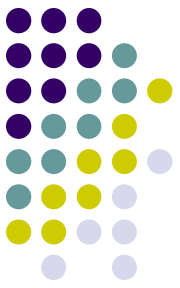
Srov. nově § 11a: *nepřiměřenou zátěž povinného subjektu ... a to zpravidla v reakci na předcházející postup povinného subjektu vůči žadateli*

Nález ze dne 21. 5. 2019, I. ÚS 1083/16 (město Vsetín)

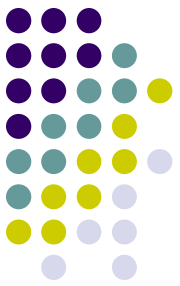
21. Nejsou-li dány důvody pro odmítnutí žádosti pro zneužití práva, neznamená to, že povinný subjekt musí před žádostí o úhradu podle § 17 zákona č. 106/1999 Sb. informaci plně vyhledat a tím se vystavit riziku, že jeho vyhledávací činnost a náklady na ni vynaložené přijdou vniveč právě s ohledem na výši úhrady neakceptovatelné pro žadatele o informaci. **Zákon totiž nijak nevyklučuje, že žádaná úhrada bude stanovena kvalifikovaným odhadem, např. vyhledáním části žádaných informací a odhadem potřebného času a nákladů na dokončení vyhledání ...** Stanovení úhrady kvalifikovaným odhadem jako podmínky pro poskytnutí informace nijak nekoliduje se zárukou přístupu k informacím, resp. s požadavkem na vymezení podmínek a provedení zákonem podle čl. 17 odst. 5 věty druhé Listiny, protože tím nejsou dotčeny podstata a smysl tohoto práva (čl. 4 odst. 4 Listiny).

Nález ze dne 21. 5. 2019, I. ÚS 1083/16 (město Vsetín)

25. Lze tedy uzavřít, že z hlediska požadavků čl. 17 odst. 5 a čl. 4 odst. 4 Listiny je přípustné, pokud povinný subjekt odepře poskytnutí (vyhledání) informace v případech šikanózního výkonu práva na přístup k nim, případně stanoví žádanou úhradu (typicky za mimořádně rozsáhlé vyhledávání) kvalifikovaným odhadem, nikoliv na základě definitivního vyhledání žádané informace. Výši úhrady však musí oznámit před uplynutím lhůty pro poskytnutí informace, tj. nejpozději do 15 či 25 dnů ode dne přijetí žádosti [§ 14 odst. 5 písm. d) a odst. 7 zákona č. 106/1999 Sb.], pozdější či dodatečné oznámení není možné ...

Možnost prominutí úhrady za vyhledání informací

(30) [...] skutečně existuje právní podklad pro to, aby povinné subjekty stanovily podmínky, za nichž nebudou po žadatelích požadovat úhradu za vyhledání informací. Avšak stejně jako musí být ve vydaném sazebníku obsažena obecná úprava vyměřování úhrady, musí být i případy, v nichž nebude úhrada vyměřována, vymezeny na základě obecných a předvídatelných kritérií. Opodstatněnost takového požadavku je zřejmá a má především zabránit nežádoucímu vyčíslování úhrad u „vybraných“ dotazů či žadatelů. **Je na úvaze povinného subjektu, zda takové případy v sazebníku vymezí či nikoliv.** Smyslem uvedeného je především zajištění rovných podmínek pro přístup k informacím [...] pokud tak povinný subjekt v rámci sazebníku učiní, nelze tento jeho postup považovat za porušení péče řádného hospodáře, na rozdíl od v podstatě nahodilého určování výše úhrad či upouštění do nich bez patřičného podkladu.

rozsudek NSS ze dne 14.11.2019, čj. 8 As 244/2018-82

Možnost prominutí úhrady za vyhledání informací

(31) ... Nelze však již bez dalšího dovodit, že by bylo povinností státu materiálně podporovat výkon politických práv u těch, kteří např. nemají dostatek finančních prostředků k tomu, aby jich mohli využívat v takovém rozsahu, v jakém by si sami představovali.

(32) S ohledem na bezformálnost a pružnost procesu vyřizování žádostí není na místě po povinném subjektu požadovat, aby žadatele o informace vyzýval k doložení tvrzení o nedostačujících majetkových poměrech. I v případě, že povinný subjekt v sazebníku podmínky pro zohlednění majetkových poměrů žadatelů zakotví, bude na žadateli, aby svou nemajetnost dostatečným způsobem nejen tvrdil, ale současně také doložil.

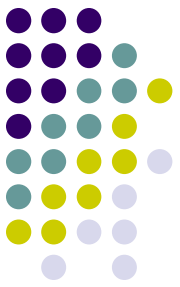
Nález ze dne 17. 10. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1378/16 (N 188/87 SbNU 77), město Zlín

125. Povinná osoba může odmítnout poskytnout žadateli informace o platu a odměnách zaměstnance, pokud nejsou splněny všechny tyto podmínky:

- a) **účelem** vyžádání informace je přispět k diskusi o věcech veřejného zájmu;
- b) informace samotná se týká veřejného zájmu;
- c) žadatel o informaci plní úkoly či poslání dozoru veřejnosti či roli tzv. "společenského hlídačího psa";
- d) informace existuje a je dostupná.

Informování o příjmech “ponovu“

§ 8c Informování o příjmech fyzických osob (od roku 2023): dvě odlišné skupiny:
automaticky a po poměrování

(1) **Povinný subjekt poskytne** informaci o výši příjmu osoby, které poskytl nebo poskytuje veřejné prostředky mající povahu příjmu ze závislé činnosti nebo funkčních požitků podle zákona o daních z příjmů

a) jako

1. **veřejnému funkcionáři, na kterého se vztahovaly nebo vztahují povinnosti podle zákona o střetu zájmů,**
2. **poradci prezidenta republiky, člena vlády, náměstka člena vlády nebo vedoucího ústředního správního úřadu, v jehož čele není člen vlády, nebo**
3. **členovi svého statutárního, řídicího, dozorčího nebo kontrolního orgánu, anebo**

b) pokud žadatel prokáže veřejný zájem na poskytnutí informace o výši příjmu této osoby a tento veřejný zájem v jednotlivém případě převažuje nad zájmem na ochraně této informace.

(2) Informace o výši příjmu podle odstavce 1 se poskytne v rozsahu jméno, příjmení, funkční, pracovní či jiné obdobné zařazení a výše veřejných prostředků, na kterou vznikl nárok, před zdaněním a dalšími povinnými odvody za období podle obsahu žádosti. Při poskytování informace podle věty první se § 5 odst. 3 nepoužije. **(=> tj. se to nezveřejňuje na webu!!!!)**

Dopady nové úpravy

- Automaticky (osoby vyjmenované v písmenu a): neprovádí se poměrování, ovšem stále přichází do úvahy zneužití práva
- Poměrování (jiné osoby než ty uvedené v áčku): nutno provést test, i zde je možné uvažovat dle kontextu o zneužití práva
- U poměrování: je test shodný jako v platovém nálezu? Záměr zákonodárce X text zákona
(pokud žadatel prokáže veřejný zájem na poskytnutí informace o výši příjmu této osoby a tento veřejný zájem v jednotlivém případě převažuje nad zájmem na ochraně této informace.)

„Veřejný funkcionář“ podle zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů

§ 2 odst. 1

- a) poslanec Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky,
- b) senátor Senátu Parlamentu České republiky,
- c) člen vlády nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu, v jehož čele není člen vlády¹⁾,
- d) náměstek člena vlády nebo náměstek ministra vnitra pro státní službu,
- e) vedoucí Kanceláře Poslanecké sněmovny, vedoucí Kanceláře Senátu nebo vedoucí Kanceláře prezidenta republiky,
- f) inspektor Úřadu pro ochranu osobních údajů,
- g) předseda Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví,
- h) člen Rady Českého telekomunikačního úřadu,
- i) člen Rady Energetického regulačního úřadu,
- j) člen bankovní rady České národní banky,
- k) prezident, viceprezident a člen Nejvyššího kontrolního úřadu,
- l) předseda nebo člen Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí,
- m) veřejný ochránce práv a jeho zástupce,
- n) člen Rady pro rozhlasové a televizní vysílání,

„Veřejný funkcionář“ podle zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů

§ 2 odst. 1

...

- o) člen zastupitelstva kraje nebo člen Zastupitelstva hlavního města Prahy, který je pro výkon funkce dlouhodobě uvolněn nebo který před svým zvolením do funkce člena zastupitelstva nebyl v pracovním poměru, ale vykonává funkce ve stejném rozsahu jako člen zastupitelstva, který je pro výkon funkce dlouhodobě uvolněn,
- p) člen zastupitelstva obce, městské části nebo městského obvodu územně členěného statutárního města nebo městské části hlavního města Prahy, který je pro výkon funkce dlouhodobě uvolněn nebo který před svým zvolením do funkce člena zastupitelstva nebyl v pracovním poměru, ale vykonává funkce ve stejném rozsahu jako člen zastupitelstva, který je pro výkon funkce dlouhodobě uvolněn, nebo
- q) starosta obce, městské části nebo městského obvodu územně členěného statutárního města nebo městské části hlavního města Prahy, místostarosta obce s pověřeným obecním úřadem, obce s rozšířenou působností, městské části nebo městského obvodu územně členěného statutárního města, zástupce starosty městské části hlavního města Prahy nebo členové rady obce s rozšířenou působností, městské části nebo městského obvodu územně členěného statutárního města, městské části hlavního města Prahy, kraje nebo hlavního města Prahy, kteří nejsou pro výkon funkce dlouhodobě uvolněni.

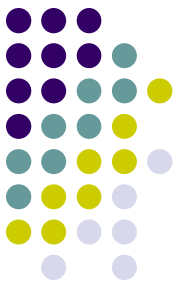
„Veřejný funkcionář“ podle zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů

§ 2 odst. 2 Pokud nejde o veřejného funkcionáře podle odstavce 1, rozumí se pro účely tohoto zákona veřejným funkcionářem také

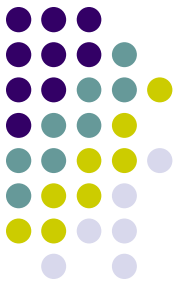
- a) ředitel bezpečnostního sboru a vedoucí příslušník bezpečnostního sboru 1. a 2. řídicí úrovně v bezpečnostním sboru, s výjimkou příslušníků zpravodajských služeb,
- b) člen statutárního orgánu, člen řídicího, dozorčího nebo kontrolního orgánu právnické osoby zřízené zákonem, státní příspěvkové organizace, příspěvkové organizace územního samosprávného celku, s výjimkou právnických osob vykonávajících činnost školy nebo školského zařízení a s výjimkou členů správních rad veřejných vysokých škol a statutárního orgánu nebo členů statutárního orgánu, členů řídicího, dozorčího nebo kontrolního orgánu samosprávných stavovských organizací zřízených zákonem,
- c) vedoucí zaměstnanec 2. až 4. stupně řízení podle zvláštního právního předpisu c) právnické osoby zřízené zákonem, státní příspěvkové organizace, příspěvkové organizace územního samosprávného celku, s výjimkou právnických osob vykonávajících činnost školy nebo školského zařízení,
- d) vedoucí organizační složky státu, vedoucí zaměstnanec 2. až 4. stupně řízení ...
- e) vedoucí úředník územního samosprávného celku podílející se na výkonu správních činností zařazený do obecního úřadu, do úřadu městského obvodu nebo úřadu městské části územně členěného statutárního města, do krajského úřadu, do Magistrátu hlavního města Prahy nebo úřadu městské části hlavního města Prahy,
- f) soudce,
- g) státní zástupce,
- h) voják z povolání ve vojenské hodnosti podplukovník a vyšší vojenské hodnosti¹¹⁾, s výjimkou příslušníků zpravodajských služeb^{3b)}, nebo
- i) ředitel veřejné výzkumné instituce podle zákona o veřejných výzkumných institucích.

Nález ÚS ve věci města Zlín (sp. zn. IV. ÚS 1378/16)

- Další náповěda (body 86 násl.):
- 1) **Účel vyžadované informace:** umožnění výkonu svobody žadatele "přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky" jiným. [...] získávání informací musí být relevantním přípravným krokem v novinářských aktivitách nebo zakládajících zásadní prvek veřejné diskuse (158). => přispění k veřejné diskusi.

Nález ÚS ve věci města Zlín (sp. zn. IV. ÚS 1378/16)

- 2) **veřejný zájem.** ... požadované informace, data nebo dokumenty musí splňovat test veřejného zájmu, mají-li být považovány za potřebné pro zveřejnění podle Úmluvy. => zveřejnění umožňuje transparentnost o způsobu zajišťování veřejných záležitostí a věcech významných pro společnost jako celek

Nález ÚS ve věci města Zlín (sp. zn. IV. ÚS 1378/16)

- Bod 88: co může představovat veřejný zájem, bude záležet na okolnostech každého případu.
- Veřejný zájem se vztahuje k věcem, které ovlivňují veřejnost do takové míry, že se o ně může zajímat, které přitahují její pozornost, nebo které se jí týkají do značného stupně, zvláště pokud ovlivňují životní úroveň občanů nebo život společnosti. Je to také případ, když informace se týkají důležité sociální otázky, nebo zahrnují problém, o němž by veřejnost měla být informována. Veřejný zájem **nemůže být redukován na žízeň veřejnosti po informacích o soukromém životě jiných, nebo na touhu publika po honbě za senzacemi nebo dokonce voyeurismu.** Za účelem posouzení, zda zveřejnění se vztahuje k předmětu veřejného významu, je nezbytné zohlednit publikaci jako celek, s přihlédnutím ke kontextu

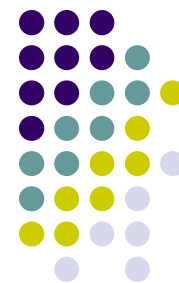
Účel žádosti a veřejný zájem

„[25] ... pouze pokud se požadovaná informace týká veřejného zájmu, pak může být žadatelem vyžadována za účelem přispět s ní právě k diskusi o věcech veřejného zájmu. Zároveň však také obráceně platí, že pokud se požadovaná informace týká veřejného zájmu a žadatel plausibilně tvrdí, že s ní hodlá nějakým způsobem přispět k veřejné diskusi (získanou informaci chce např. zveřejnit třetím osobám k dalšímu posouzení, komentování či statistickému porovnání s jinými relevantními informacemi, nebo ji hodlá sám analyzovat a vzešlé výstupy sdělit veřejnosti), bude většinou (tj. ne nezbytně vždy) splněna také podmínka účelu vyžádání informace. Posouzení povahy samotné informace a toho, k čemu má být využita, zpravidla bude třeba provádět společně a uvážit, zda žadatel s touto informací hodlá přispět k veřejné diskusi a nedomáhá se jí například pouze ze soukromých důvodů, aby tak poškodil či diskreditoval dotčenou osobu nebo si s ní skrze zneužití tohoto práva vyřizoval vlastní spory osobního charakteru (podmínka první). Není již však na místě zkoumat, natož chtít po žadateli, aby sám prokázal, zda poskytnutá informace skutečně následně vzbudí žadatelem avizovanou veřejnou diskusi; relevantní pouze je, zda ji žadatel v podobě k tomu podle běžných zkušeností způsobilé hodlá veřejnosti k diskusi předložit a tím i potenciálně umožnit.“

Rozsudek NSS ze dne 27. 5. 2020, čj. 2 As 88/2019-29, bod 25 X omezená využitelnost tohoto judikátu po novele!!!!

Stará judikatura: běžné versus „neběžné“ úřední osoby X nový zákon zavedl nové členění v písm. a), b)

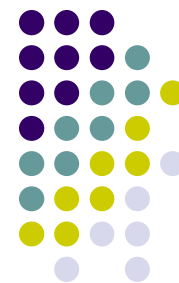
[41] ... Žalobce nežádá o platové informace k „řadovým“ zaměstnancům. Dvě z osob zúčastněných plnily funkci tajemníka, což je podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), jedna z nejvýznamnějších úředních funkcí v obci ... po primátorovi a jeho náměstkovi jde fakticky o nejvyšší funkci ve struktuře žalovaného [Zlín]. Ing. K. pak byl ředitelem městské policie. ... z povahy věci jde o vrcholnou funkci tohoto orgánu a vedoucího zaměstnance s přímým vlivem na řízení celé městské policie.

[42] V případě žádosti o poskytnutí informace o platových poměrech zcela „běžné“ úřední osoby bez jakýchkoli řídicích pravomocí (referenta obecního či krajského úřadu, ale i ústředního orgánu státní správy nebo jiných veřejných institucí) je nezbytné, aby žadatel v žádosti uvedl **vskutku přesvědčivé a detailní důvody, pro něž by měl právě v dané konkrétní situaci existovat veřejný zájem na vyhovění jeho žádosti**. Požadavek na „sílu důvodů“ existence veřejného zájmu na poskytnutí informace postupně klesá se zvyšujícím se postavením dotčených osob v rámci veřejné sféry. Platí, že čím větší kompetence osoba má, tím přirozenější je bez nějakého konkrétnějšího zdůvodnění veřejný zájem na její kontrole ...

[43] Svůj význam může mít i „váha“, kterou lze přiřadit žadateli o informace. Je-li to např. investigativní novinář nebo obecně či lokálně známá osoba, která je hlídacím psem ve smyslu shora vyloženém, opět nelze na zdůvodnění takovýchto požadavků, směřujících na platy vysoce postavených osob, klást přehnané nároky.

Rozsudek NSS ze dne 14. 4. 2022, čj. 10 As 542/2021- 99, Zlín, body 41 a 42

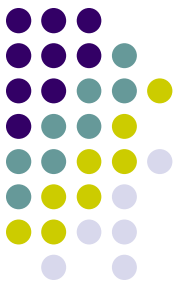
„Běžné“ (nově „béčkové“) úřední osoby

[21] ... Stěžovatel jako účel zjištění informací v žádosti uvedl „vedení debaty o osobních a morálních kvalitách policistů“. Tento účel nepochybně je ve veřejném zájmu. Není ovšem jasné, jak má této debatě přispět informace právě o výši platu kapitána B. Stěžovateli byly poskytnuty další vyžádané informace, které mají přesnější vypovídající hodnotu. Strohá informace o výši výdělku jednoho policisty nijak o jeho osobních a morálních kvalitách nevypovídá. Rozhodně pak nemůže založit veřejný zájem na poskytnutí informace předchozí negativní zkušenost stěžovatele se jmenovaným policistou. NSS zdůrazňuje, že jde o policistu řadového, nikoli o osobu na vrcholném stupni policejní hierarchie (platí, že čím výše daná osoba v hierarchii veřejné správy stojí, tím méně konkrétní může být žadatel o informace ve vztahu ke zdůvodnění veřejného zájmu na její kontrole; opačně ale též platí, že ve vztahu k řadovým pracovníkům musí veřejný zájem žadatel vysvětlit mnohem pečlivěji).

Rozsudek ze dne 12. 4. 2022, čj. 10 As 531/2021-30, bod 21

Reakce na předchozí zkušenost s úřední osobou (rozsudek ze dne 21. 2. 2024, j. 5 As 91/2023 - 48)

[23] ... Důvody [zneužití] mohou být různé a jedním z nich může být jistě i to, že se ze strany žadatele jedná o jakousi „odvetu“ v reakci na předcházející postup povinného subjektu; snahu mstít se zaměstnanci veřejné správy např. za vydané rozhodnutí tím, že si o něm žadatel (účastník jiného řízení) získává a poté příp. zveřejňuje informace.

[24] Právě tento „odvetný“ motiv povinný subjekt, potažmo žalovaný dovedl v případě stěžovatele, jehož žádost vyhodnotil jako zneužití práva. Na tuto žádost však lze nahlédnout i opačně, a to tak, že sleduje legitimní cíl, tj. kontrolu veřejné správy. Vždyť i sám stěžovatel – účastník přestupkového řízení, v němž mu byla uložena pokuta – naznačuje [...], že nebyl spokojen s vedením přestupkového řízení a s výsledným rozhodnutím ...

Reakce na předchozí zkušenost s úřední osobou (rozsudek ze dne 21. 2. 2024, j. 5 As 91/2023 - 48)

Přesto jako určitý doprovodný prostředek nikoli nápravy, ale kontroly, nelze vyloučit žádost o informace, jejíž podání je zde zjevně motivováno negativní zkušeností stěžovatele (i když nutně subjektivní) s přestupkovým řízením vedeným povinným subjektem. Jde o součást kontroly činnosti veřejné správy v širším slova smyslu, kam spadá nepochybně i to, jakou praxi a vzdělání má zaměstnanec (navíc ve vedoucí pozici) podílející se na rozhodovací činnosti veřejné správy.

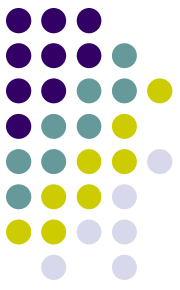
Reakce na předchozí zkušenost s úřední osobou (rozsudek ze dne 21. 2. 2024, j. 5 As 91/2023 - 48)

[30] Naznačený způsob vedení veřejné diskuse Nejvyšší správní soud v žádném případě neschvaluje, přesto je přesvědčen, že stěžovatelem požadované informace ve vztahu k „profesnímu životopisu“ (tj. vzdělání a odborné praxi) nebylo možné neposkytnout. Je důležité poznamenat, že nejde o informace mající samy o sobě negativní informační obsah, jakkoli nelze vyloučit, že by mohly negativní konotaci získat např. tehdy, pokud by dosažené vzdělání a odborná praxe zcela zjevně neodpovídaly pozici, kterou zaměstnanec ve veřejné správě zastává. V takovém případě by však bylo na místě na danou skutečnost upozornit a v rámci kontroly ji podrobit veřejné diskusi

[33] ... městský soud pochybil, pokud posoudil postup stěžovatele jako zneužití práva na informace, které dovozoval z obsahu žádosti stěžovatele a z jeho předchozího jednání, tedy veřejné kritiky v souvislosti s přestupkovým řízením, které s ním povinný subjekt vedl. Představa, že se z těchto důvodů veřejná správa „zapouzdří“ a odmítne poskytnout základní profesní informace svého zaměstnance, není udržitelná; povede jen k další kritice, pochybám a ve výsledku pak k popření základního smyslu práva na informace – transparentnosti a veřejné kontroly.

Role času: obstojí to i od roku 2023 u „áčkových“?

[49] ... osoby na vrcholných pozicích ve veřejné správě musí do jisté míry počítat se zvýšeným zájmem veřejnosti. Současně však obecně platí, že s postupem doby, zejména pokud dotčené osoby již ve vrcholné pozici nejsou, klesá legitimní zájem na informace o jejich platech. Pokud tedy žalobce nebude s to krajskému soudu pádně vysvětlit, jakému legitimnímu účelu mohou sloužit informace o tom, jaký plat měli před jedenácti až osmnácti lety Ing. M. a Ing. S., měl by krajský soud v této části žalobu zamítnout.

[50] Související problém vidí NSS i u žádosti o informace o platech současné tajemnice (za roky 2008 až 2017) a ředitele městské policie (za roky 2008 až 2017). Zde se žalobce poptával po platových informacích za velmi dlouhých deset let, což již může představovat velmi intenzivní zásah do soukromí obou pracovníků žalovaného, třebaže vysoce postavených v hierarchii veřejné správy. NSS neříká, že žalobce nemůže požadovat informace i za tak dlouhé období. Jistě může. V takovém případě však žalobce musí být mnohem konkrétnější ve vysvětlení, jak může taková informace přispět k diskusi o věcech veřejného zájmu.

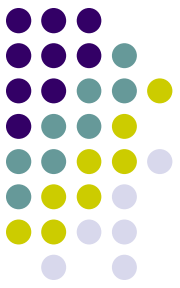
Rozsudek NSS ze dne 14. 4. 2022, čj. 10 As 542/2021- 99, *Zlín*, body 49 až 50

Role času

[51] ... V dalším řízení proto krajský soud zváží, zda důvody žalobce jsou natolik pádné, že vyžadují poskytnout informace o platech Ing. E. a Ing. K. za dlouhých deset let nazpět. ... Je proto třeba, aby krajský soud důkladně zvážil argumentaci, že plnohodnotnou alternativou informace o platech individualizovaných osob za tak dlouhé (desetileté) období je poskytnutí agregované (neadresné) informace o platech vedoucích úředníků ve Zlíně za stejné období, kterou žalobce již dostal ... Pokud žalobce další pádné argumenty pro poskytnutí individualizované informace za deset let nazpět neposkytne, soud přikáže žalovanému poskytnout informaci o platech těchto osob jen za dobu, která je přiměřená obecnějším důvodům žádosti, tedy za několik málo let nazpět.

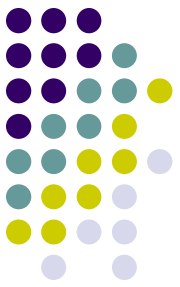
Nález ÚS ve věci města Zlín (sp. zn. IV. ÚS 1378/16)

- **3) role žadatele.** Zvláštní pozornost zasluhuje specifická úloha žadatele o informace při jejím "přijímání a rozšiřování" veřejnosti. Třeba přiznat zvláštní váhu roli žadatele jako novináře, společenskému kontrolnímu orgánu nebo nevládní organizaci, jejichž činnost je zaměřena na otázky veřejného zájmu

X najde se pro roli žadatele místo i v textu nového zákona?
(pokud žadatel prokáže veřejný zájem na poskytnutí informace o výši příjmu této osoby a tento veřejný zájem v jednotlivém případě převažuje nad zájmem na ochraně této informace.)

Role žadatele

90. [...] není omezeno na oblast tisku, k veřejné diskusi může docházet v nevládních organizacích, jejichž aktivity jsou zásadním prvkem informované veřejné diskuse.

92. Důležité je tudíž posouzení otázky, zda žadatel o informaci tak činí s cílem informovat veřejnost jako "veřejný hlídací pes". To **neznamená, že tato role může být vykonávána výlučně jen tiskem či nevládními organizacemi**

Role žadatele a „hlídací pes“

[36] Dnes, v době internetu, se drtivá většina informací mnohem snadnějším způsobem komunikuje na webu, v nejrůznějších aplikacích a platformách typu Facebook, Twitter, YouTube, na blogových platformách apod. Právě proto již NSS vysvětlil, že tzv. „společenští hlídací psi“ zdaleka nejsou jen profesionální novináři, ale třeba nejrůznější političtí aktivisté, blogeři či podobným způsobem se o veřejné záležitosti zajímající lidé. Lidé, kteří relativně koncentrovaně (ať již v dlouhodobějším časovém horizontu, nebo v širším záběru „hlídaných“ povinných subjektů) do veřejného prostoru jakýmkoli kvalifikovaným způsobem vnášejí informace či názory ohledně fungování veřejného života. Díky tomu může být o těchto věcech zahájena a vedena diskuse, případně se s nimi širší veřejnost alespoň může seznámit (rozsudek NSS ze dne 27. 5. 2020, čj. 2 As 88/2019-29, č. 4044/2020 Sb. NSS, bod 30, z něhož správně vycházel krajský soud). Jako příklad lze uvést novináře Hospodářských novin, který zjišťoval, nakolik povinné subjekty dodržují judikaturu a sdělují informace o platech (rozsudek ze dne 5. 3. 2021, čj. 5 As 440/2019-63, body 35 násl.).

Rozsudek NSS ze dne 14. 4. 2022, čj. 10 As 542/2021- 99, *Zlín*, bod 36

Role žadatele a „hlídací pes“

[37] ... žalobcovy výstupy na Facebooku, ... jeho veřejně dostupné internetové stránky a na vlastní zkušenosti, které měl [žalovaný] v úřední činnosti se žalobcem (žalovaný současně neopomněl polemizovat s korektností výstupů žalobce na webu, to však je pro nynější rozhodnutí NSS bez významu). Jakkoli žalovaný neupřesnil, z jaké úřední činnosti tyto poznatky má [...], ve správním spise je dostatek listinných podkladů, které osvědčují, že žalobce je pilným diskutérem veřejných věcí a jím vnímaných (údajných) nešvarů ve městě Zlín. Žalobce se na internetu a zejména na Facebooku zapojuje do politické debaty o poměrech ve Zlíně, kritizuje tamní politickou scénu a upozorňuje na nejrůznější problémy, které v tamním veřejném životě vidí. Stejně skutečnosti jsou ostatně známy též zdejšímu soudu z jeho vlastní soudní činnosti (např. věci vedené před NSS pod sp. zn. 7 As 71/2018, 9 As 58/2018, atd.).

Rozsudek NSS ze dne 14. 4. 2022, čj. 10 As 542/2021- 99, Zlín, bod 37

Role žadatele a „hlídací pes“

„[30] ... Podmínkou pro naplnění role tzv. „společenského hlídacího psa“ tedy je, aby si žadatel jemu dříve poskytnuté informace (zde o příjemcích veřejných prostředků) nenechával výlučně pro sebe a svou vlastní soukromou potřebu, nýbrž s nimi veřejně „pracoval“ (typicky s nimi seznamoval veřejnost, komentoval je apod.). Prezentování těchto informací veřejnosti by na jednu stranu nemělo být zcela nahodilé, naprosto nesystematické a výhradně sporadické. Zároveň je však třeba zdůraznit, že **nelze trvat na tom, aby žadatel takto získané informace nutně sám přímo explicitně hodnotil, analyzoval či metodologicky dále zpracovával; jejich pouhé zveřejňování, zvláště má-li systematictější povahu, je samo o sobě pro veřejnost přidanou hodnotou.** Již jen tato činnost (způsob nakládání s poskytnutou informací) naplňuje dikci Ústavním soudem citovaného rozhodnutí ESLP, neboť tím žadatel vykonává „svoji nepostradatelnou roli veřejného „hlídacího psa“ (spočívající) v rozšiřování informací o věcech veřejného zájmu“, což má „významný dopad na řádné fungování demokratické společnosti.““

Rozsudek NSS ze dne 27. 5. 2020, čj. 2 As 88/2019-29, bod 30: **opět, nelze mechanicky**

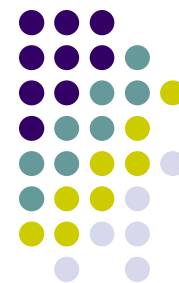
použít na novou úpravu!!!!!!

Využití informací v politice

[48] Argumentem proti poskytnutí informací není ani to, že žalobce v minulosti využíval jím získaných informací o platech pracovníků města Zlín v politickém boji (žalovaný na s. 12 rozhodnutí uvádí, že žalobce nabízel tyto informace na internetovém fóru „Vyměňte politiky“, opakují to též kasační stížnosti, které kritizují krajský soud, že tuto skutečnost pominul). Dle NSS je to ale naopak argument, který posiluje tezi, že žalobce skutečně shromažďuje informace ve veřejném zájmu a pro účely veřejné debaty, nikoli pro soukromé účely nebo z důvodu nějaké zášti proti osobám zúčastněným. Právo na svobodný přístup k informacím přece slouží zejména k veřejné debatě uvnitř občanské společnosti týkající se kontroly veřejné moci. Informací takto získaných lze využít i za účelem opozičních aktivit a politického boje

Rozsudek NSS ze dne 14. 4. 2022, čj. 10 As 542/2021- 99, *Zlín*, bod 48

Advokát?

„[18] Stěžovatel také (opět jen velmi vágně) tvrdí, že takovou kontrolní veřejnou funkci plní již jen proto, že je advokátem, a jeho klienti jsou přece onou veřejností, která má kontrolovat veřejnou správu. Na takto široce postavenou koncepci „společenského hlídacího psa“ ale již přistoupit nelze. Judikatura jasně říká, že informace si žadatel nemůže nechat pro sebe, nýbrž že s nimi musí veřejně pracovat [...]. Sám stěžovatel ... připouští, že informaci potřebuje pro jiné řízení ohledně doměření daně. To je předmětem jiného soudního řízení, o kterém však nemůže z důvodu zákonné povinnosti mlčenlivosti advokáta hovořit. NSS nijak nezpochybňuje advokátovu povinnost mlčenlivosti. Ovšem tato povinnost je zcela jistě neslučitelná s předpokládanou funkcí práva na informace o platech a odměnách, jak ji vysvětlil Ústavní soud. NSS opakuje, že touto funkcí je právě veřejná debata ve sdělovacích prostředcích, na internetu, na sociálních sítích apod. Veřejnou debatou však není rozhovor advokáta s jeho klientem v advokátní kanceláři – tento rozhovor se naopak svou povahou veřejné debatě zcela vymyká.“
(rozsudek ze dne 3.2.2021, čj. 10 As 411/2020-34, tato věc pravděpodobně použitelná i po novele)

Odborová organizace

[59] Tvrzení, že cílem žalobkyně bylo rozvrátit kolektiv zaměstnanců, je nepodložené a spekulativní. Především však hrozba rozvrácení kolektivu zaměstnanců nemůže být důvodem pro nevyhovění žádosti. ...argumenty, dle kterých poskytnutí informací o mzdách „může na určitém pracovišti vést k závisti a neshodám mezi zaměstnanci či k neklidu v místě, kde dotčená osoba žije, je nutno odmítnout jako účelové (...), ani určování výše mzdy nesmí být v případě, že je placena z veřejných prostředků, založeno na iracionalitě a svévoli a ten, kdo o výši mzdy rozhoduje, musí být schopen se za své rozhodnutí postavit a obhájit je“.

[60] ...Smyslem poskytování informací o platech či mzdách ovšem je podrobit nakládání s veřejnými prostředky kontrole prostřednictvím veřejné diskuse, která může být kritická. Jde o nutnou součást debaty o řádném a účelném vynakládání finančních prostředků. Žadatel o informace, který usiluje o vyvolání takové veřejné debaty, tím nesleduje zakázaný účel, ale naopak jediný účel, který je u tohoto typu žádostí podle Ústavního soudu přípustný.

- Rozsudek ze dne 27. 10. 2022, čj. 6 As 188/2021-57

Dopady nálezu IV. ÚS 1378/16

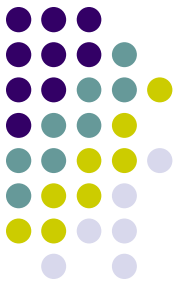

Aplikovatelnost nad rámec žádostí o info o platech?

[15] Odkaz stěžovatele na nálezu IV. ÚS 1378/16 není namístě. Tento nálezu se týkal žádosti o informaci o platech osob ve veřejné správě. Závěry tam uvedené, včetně povinnosti žadatele o informaci uvést účel takovéto žádosti, nelze přenášet mimo specifickou oblast žádostí o informace o platech. Krom této velmi specifické problematiky stále platí, že žadatel o informaci v režimu zákona o svobodném přístupu k informacím v zásadě nemusí uvádět účel (důvod) své žádosti.

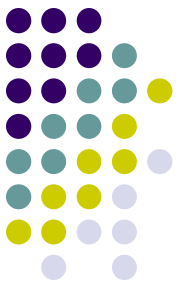
(rozsudek NSS ze dne 9. 7. 2020, čj. 10 As 88/2020-38, bod 15)

Dopady nálezu IV. ÚS 1378/16 a novely od roku 2023

- Jak zjišťovat motivaci žadatele, cíl žádosti, jeho osobu?
- S ohledem na to, že to jasně stanoví zákon, musí žadatel u „běčkových“ osob uvést důvody žádosti

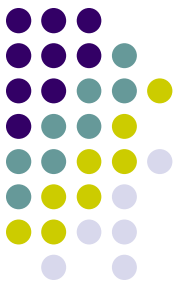
Restriktivní aplikace nálezu

- [14] Pro úplnost soud dodává, že provedení testu proporcionality podle nálezu IV. ÚS 1378/16, které žalovaný v odůvodnění rozhodnutí rozebírá, případně možného zneužití práva, soud za přiléhavé nepovažuje. **Poskytnutí kopie faktur** k žádnému zásahu do soukromí fyzických osob nedochází, proto není přiléhavé, aby žalovaný takový test prováděl (nález Ústavního soudu se týkal konfliktu práva na informace a ochranou soukromí fyzických osob). Ohledně hodnocení možného zneužití práva pak rovněž není možné odkazovat na judikaturu, která se váže k posuzování střetu práva na informace s právem na soukromí fyzických osob, neboť o nic takového v této části žádosti nešlo – žalobce se nedomáhal žádných informací, které mohou mít dopad na soukromí fyzických osob, ale informace o fakturách za provedené právní služby.

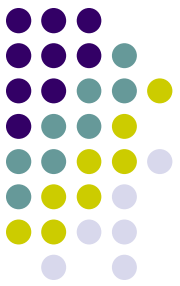
Rozsudek MS Praha ze dne 6. 6. 2019, čj. 6 A 185/2018 – 61 (povinná: Správa železniční dopravní cesty, státní organizace)

Restriktivní aplikace nálezu

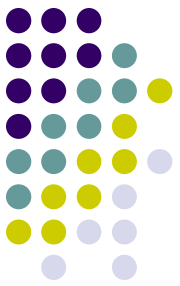
[15] Pokud jde o odpověď na otázku č. 4, žalobce se dožadoval informace o **celkových ročních nákladech na provoz právního oddělení zahrnující tam uvedené položky**. Při hodnocení této části žádosti vycházel žalovaný z nálezů ze dne 17. 10. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1378/16, a ze dne 3. 4. 2018, sp. zn. IV. ÚS 1200/16. ... Ani v této části se soud neztotožnil se závěrem žalovaného, že v obecné rovině by poskytnutím takové informace mohla být porušena ústavně garantovaná práva třetích osob (zaměstnanců) na soukromí a že by tím byl rovněž naplněn důvod pro odmítnutí poskytnutí informace dle § 8a zákona o informacích. Žalovaný v napadeném rozhodnutí vychází z toho, že žalobce požaduje poskytnutí těchto informací o každém zaměstnanci právního oddělení zvlášť (bez uvedení jména) ... Takto položený dotaz však z podané žádosti žalobce nevyplývá, naopak z něj ... plyne, že žalobce žádá toliko celkové náklady na provoz právního oddělení, které budou zahrnovat tam uvedené položky. ... poskytnutí celkové sumy nijak neohrozí soukromí jednotlivých fyzických osob – zaměstnanců, neboť z ní není možné usuzovat, kolik peněz bylo konkrétní fyzické osobě vyplaceno.

Zneužití práva zveřejněním?

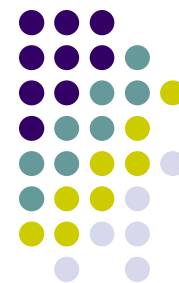
- [...] ani zveřejnění informací o platech konkrétních osob nelze obecně považovat za zneužití práva na informace, neboť účelem práva na přístup k informacím je právě jejich sdílení, pokud již tedy jsou splněny podmínky pro poskytnutí informací, nelze jejich další šíření považovat za zneužití práva. O zneužití práva by se mohlo jednat toliko v případech, kdy by ke zveřejnění informací došlo ve zlé víře s úmyslem poškodit dotčené osoby, popřípadě povinný subjekt, v posuzovaném případě však nic takovému jednání stěžovatele nenasvědčuje
- (rozsudek ze dne 5. 3. 2021, čj. 5 As 440/2019-63, bod 37)

Info o vzdělání

Informace o dosaženém vzdělání a odborné praxi zaměstnanců veřejné správy patří do rozsahu pojmu „veřejná a úřední činnost“ obsaženého v § 5 odst. 2 písm. f) zákona č. 101/2000 Sb. Zájem na poskytnutí uvedeného typu informací o zaměstnancích veřejné správy obecně převažuje nad zájmem na ochraně soukromí dotčených osob. Pokud by v konkrétním případě žádost měla za cíl poškodit osobu, již se informace týká (např. ji šikanovat, vydírat, vyprovokovat vůči ní nenávist apod.), bylo by možné informace odepřít na základě principu zákazu zneužití práva.

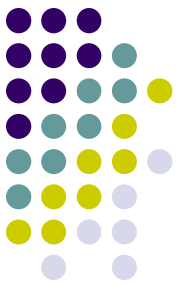
(rozsudek NSS ze dne 25. 3. 2015, čj. 8 As 12/2015 - 46)

Info o vzdělání

[23] NSS proto souhlasí se žalobcem, že samotná skutečnost, že žadatel o informace nesouhlasí s výsledky činnosti úřední osoby v jiné věci, nezakládá důvod pro konstatování zneužití práva v případě, kdy žadatel o takové úřední osobě žádá informace o jejím vzdělání a odborné praxi.

Využití informace pro soudní nebo podobné řízení

„Paušální neposkytování informací právě s ohledem na hrozící soudní spor, proto bez dalšího nemůže být důvodem pro odmítnutí informace s odkazem na zákaz zneužití práva.“

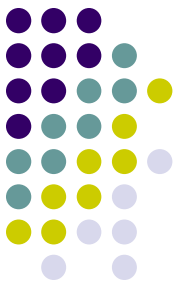
(Rozsudek NSS ze dne 1. 4. 2022, čj. 1 As 96/2021- 43, bod 39)

[21] Stěžovatelka v kasační stížnosti předně namítala, že poskytnutí informací bránilo ustanovení § 11 odst. 4 písm. b) informačního zákona, jelikož se jedná o informace o rozhodovací činnosti soudů. Má tomu tak být z toho důvodu, že žalobce by mohl použít požadované informace v soudních řízeních proti stěžovatelce, což by bylo v rozporu se zásadou rovnosti zbraní účastníků řízení.

[22] NSS konstatuje, že obdobnou námitkou se zabýval již v rozsudku ze dne 1. 4. 2022, č. j. 1 As 96/2021 - 43, ve kterém uvedl, že „závěr povinného subjektu a městského soudu o možnosti odmítnutí poskytnutí informací toliko s ohledem na jejich využití v budoucím (soukromoprávním) sporu, naráží na smysl a účel zákona o svobodném poskytování informací. Jedním z aspektů práva na informace je vnější kontrola moci veřejné.“ [podobně též rozsudek ze dne 4. 8. 2022, čj. 1 As 14/2022-38].

(Rozsudek NSS ze dne 23. 3. 2023, čj. 4 As 213/2022-49)

Využití informace pro soudní řízení

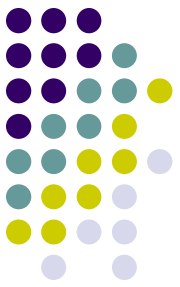
[23] Podle § 11 odst. 4 písm. b) informačního zákona platí, že povinné subjekty neposkytnou informace o „rozhodovací činnosti soudů s výjimkou rozsudků.“

[24] Adresátem tohoto ustanovení jsou soudy, kterým toto ustanovení zapovídá k žádostem o informace poskytovat informace o své rozhodovací činnosti, s výjimkou rozsudků. Informace o rozhodovací činnosti soudů jsou v kontextu tohoto ustanovení myšleny zejména informace související s vlastním rozhodováním soudů a postupem soudů a jejich úkony směřujícími ke zjištění skutkového stavu věci, úkony účastníků učiněnými vůči soudu a ostatním účastníkům řízení (...).

[25] Stěžovatelka svůj výklad § 11 odst. 4 písm. b) informačního zákona staví na myšlence, že povinnost poskytnout informace, které by pak mohly být použity proti povinnému subjektu jako důkaz v civilním řízení, je v rozporu se zásadou rovnosti zbraní. Tento argument však již výslovně odmítl Ústavní soud v nálezu ze dne 30. 3. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 2/10 (...), který se zabýval otázkou poskytování nepravomocných rozsudků.

(Rozsudek NSS ze dne 23. 3. 2023, čj. 4 As 213/2022-49)

Využití informace pro soudní řízení

§ 11/1 písm. g) po novele: Povinný subjekt může omezit poskytnutí informace, pokud g) byla vytvořena nebo získána v přímé souvislosti se soudním, rozhodčím, správním nebo obdobným řízením, a to i před jeho zahájením, a její poskytnutí může ohrozit rovnost účastníků tohoto řízení.

(z DZ: „Typicky se tak bude jednat o různé rozборы (např. rozbor věcně příslušné judikatury, analýza možných procesních postupů), jejichž zveřejněním by došlo ke znevýhodnění strany řízení, jež si daný rozbor pořídila. Informace přitom mohou mít jak interní, tak externí původ. Pokud by obdobné informace nebyly v držení povinného subjektu, nýbrž běžné osoby soukromého práva, nebyla by taková osoba povinna je poskytnout.“)

(z DZ: „Musí se jednat o informace, které byly vytvořeny či získány v přímé souvislosti s daným řízením. Nepůjde tedy o veškeré informace, které se řízení jakkoli týkají (např. některé důkazní prostředky, které vznikly bez vazby na soudní řízení, typicky smlouvy, které byly sjednány a o jejichž plnění se následně vede soudní spor). Požadavek na "přímou souvislost" je třeba vnímat nikoli tak, že povinný subjekt si je vědom alespoň potencionální možnosti jakéhokoli řízení, a pro tento případ si příslušnou informaci pořídí. Příkladem může být právní analýza či odborný znalecký posudek určitého problému, který vznikl či by mohl vzniknout mezi povinným subjektem a jeho dodavatelem (může tedy jít i o "preventivní" analýzu rizik pro případ, že by nastal určitý problém, který by mohl být důvodem soudního sporu, aniž by tento již reálně vznikl). Naopak pod tento důvod nebudou podřaditelné informace, které se řízení ani potencionálně týkat nemohou (např. smlouva, která byla uzavřena mezi povinným subjektem a třetí osobou, při jejímž plnění následně došlo ke sporu, který může vyústit v soudní či rozhodčí řízení apod.“)

Mnohost žádostí o informace („nepřiměřená zátěž povinného subjektu“)

- Stěžovatel zahlcuje správní orgán žádostmi, jeho podání jsou převážně velmi komplikovaná a rozsáhlá a reakce povinných subjektů stěžovatele málokdy uspokojí. Stěžovatel následně využívá všech dostupných opravných prostředků. Stěžovatelova žaloba v podstatě nevybočuje z dosavadního charakteru jeho jednání obsahuje paletu jeho stížností na postup OÚ obce Seč při vyřizování jeho účelových žádostí o informace, často obstrukčního charakteru, a je tak vlastně pokračováním jeho osobního „boje“ za dosažení (jeho vlastními slovy) „absolutního vítězství,“ zcela evidentně nad žalovanou. Jeho žaloba se zcela míjí svým předpokládaným účelem – ochranou veřejných subjektivních práv stěžovatele, ale je zneužívána za účelem dalšího zahlcení žalované. Takový výkon práva však nemůže požívat ochrany a nelze mu přiznat ani dobrodiní osvobození od soudního poplatku.
- (rozsudek NSS ze dne 12. 3. 2015, čj. 2 As 24/2015 – 52)

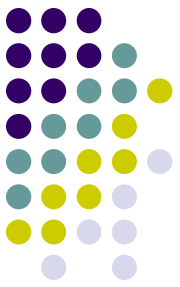
Mnohost žádostí o informace

(„nepřiměřená zátěž povinného subjektu“)

Povinný subjekt [obec Fryšava pod Žákovou horou] dospěl k závěru o šikanózním postupu žalobce zejména na základě jeho předchozího postupu, který je zdokumentován listinami obsaženými ve správním spisu. Žalobce působil jako starosta obce a nyní je pravidelným kritikem vedení obce. Mezi „novým“ a „starým“ vedením obce dochází k názorovým neshodám a probíhá trestní řízení ve věci výstavby kanalizace a čističky v obci realizované za působení žalobce ve funkci starosty. Žalobce se opakovaně domáhá poskytování různých informací, které zpravidla souvisejí s jeho trestním stíháním, či informací, které souvisejí s běžným chodem (každé) obce a výkonem její samostatné působnosti. Poté, co žalobce získal informace, je dále používal jako podklady pro své dopisy občanům obce, ve kterých kritizuje stávající vedení obce. V tomto jednání (opakovaném podávání žádosti o poskytnutí informací, které žalobce používá jako nástroj kritiky stávajícího vedení obce – obec spatřuje šikanózní výkon práva na informace (obsah, četnost a systematicklost žádostí, jakož i následné použití informací). Pro obec s jedním zaměstnancem pro vyřizování administrativy a s neuvolněným starostou je neustálé vyřizování opakovaných žádostí žalobce a sdělení k již vyřízeným žádostem administrativní zátěží.

Rozsudek KS v Brně ze dne 3. 10. 2019, čj. 62 A 213/2017-43

„Nepřiměřená zátěž povinného subjektu“

Žalovaný (KÚ Vysočina) v napadeném rozhodnutí doplnil, že ze spisového materiálu dovozuje snahu žalobce postupně zahlcovat povinný subjekt, jeho činnost paralyzovat a následně vydávat soukromé letáky o tom, že obec nekoná v souladu se zákonem. Informace jsou používány výhradně v rámci politické soutěže, ve snaze šířit dezinformace o chodu obce a rozštěpit obec na dva tábory. K tomu žalovaný odkazuje na zdroje z internetu. Povinný subjekt přitom podle žalovaného nedisponuje aparátem, jenž by mu umožnil čelit přívalu žádostí o informace.

Rozsudek KS v Brně ze dne 3. 10. 2019, čj. 62 A 213/2017-43

„Nepřiměřená zátěž povinného subjektu“

19. ... od července 2016 do května 2017 se žalobce na obec obrátil celkem osmkrát se žádostí o informace (včetně žádosti ze dne 31.5.2017). Takovou intenzitu žádostí nelze označit za zahlcující povinný subjekt. [...] v drtivé většině jedná o informace, které má obec k dispozici v takové podobě, že k vyřízení žádosti bylo potřeba je dohledat a poté pouze okopírovat a zaslat žalobci (smlouvy, objednávky, faktury, zpráva o daňové kontrole, zápisy ze zasedání zastupitelstva, výstupy z rozpočtu obce). [...] část požadovaných informací jednoduše nebyla žalobci poskytnuta s odkazem na § 11 odst. 4 písm. a) zákona č. 106/1999 Sb., neboť se jednalo o informace týkající se probíhajícího trestního řízení, nebo bylo odkázáno na již zveřejněnou informaci, případně s odkazem na § 11 odst. 1 písm. a) zákona č. 106/1999 Sb., neboť se informace vztahovala výlučně k vnitřním pokynům a personálním předpisům. Zmiňuje-li žalovaný také obsáhlost a náročnost zpracování požadovaných informací, tak nic takového ze spisového materiálu neplyne; obec vůči žalobci vždy požadovala úhradu pouze za pořízení kopií a jejich odeslání žalobci.

Rozsudek KS v Brně ze dne 3. 10. 2019, čj. 62 A 213/2017-43

„Nepřiměřená zátěž povinného subjektu“

20. [...] důvodem pro posouzení žádostí o informace coby zneužití práva nemůže být skutečnost, že tyto informace žalobce používá v rámci své občanské či politické aktivity kritizující stávající vedení obce. Je na obci, aby na takové postupy žalobce adekvátně reagovala kupř. v médiích či v rámci diskusí s občany.

21. Kromě hodnocení četnosti žádostí a údajného zahlcení obce [...] neobstojí ani další důvody, o které žalovaný své rozhodnutí opírá. [...] smyslem práva na informace ve smyslu čl. 17 [Listiny] není pouze bádání, či shromažďování informací „pro soukromé účely“, ale [...] toto právo slouží zejména k veřejné debatě v rámci občanské společnosti týkající se kontroly veřejné moci a informace takto získané lze využít i v rámci opozičních aktivit a politického boje. [...] aktivity žalobce jsou pro obec a její vedení nepochybně nepříjemné, a je zřejmé, že do celé věci vstupují i osobní animozity a další souvislosti; ani tyto nepříjemnosti však nemohou být důvodem k odmítnutí žádosti o informace z důvodu zneužití práva, o které se v daném případě, ani co do četnosti ani co do obsahu a účelu žádostí žalobce o informace, nejedná.

Mnohost žádostí

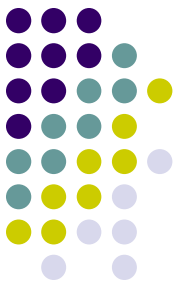
§11a /1 b): „za způsobení nepřiměřené zátěže se považuje také podávání žádostí o informace u většího počtu povinných subjektů bez zjevné obsahové souvislosti požadovaných informací“

[25] Stěžovatelka argumentuje, že žalobce svými žádostmi, kterých jsou vůči různým veřejným školám desítky, zneužívá právo.

[27] ... KS v rozsudku uvedl, že pokud je žalobcovou motivací (která nadto není z hlediska zákona o svobodném přístupu k informacím přímo relevantní) zpracování těchto údajů v diplomové práci, resp. jejich jiné další zveřejnění, není to samo o sobě důvodem pro neposkytnutí požadovaných informací. K tomu NSS uvádí, že naprosto z ničeho neplyne zneužití práva žalobcem; samotná mnohost žádostí bez dalšího zneužití práva nezaloží.

●Rozsudek NSS ze dne 24.9.2015, čj. 10 As 112/2015 – 54

Mnohost žádostí o informace

§11a /1 b): „za způsobení nepřiměřené zátěže se považuje také podávání žádostí o informace u většího počtu povinných subjektů bez zjevné obsahové souvislosti požadovaných informací“

Rovněž ani tvrzené zneužití práva na svobodný přístup k informacím, které žalovaná i osoba zúčastněná I) spatřovaly v opakovaných žádostech žalobce na různých veřejných vysokých školách, nemá charakter takové okolnosti, která by vylučovala povinnost žalované bez dalšího poskytnout informace. Nelze totiž vyloučit studijní zájem žalobce, či jen prostou lidskou zvědavost, která je **v přiměřeném rozsahu** veřejným subjektivním právem na svobodný přístup k informacím rovněž chráněna tam, kde se jedná o povinně poskytované informace o činnosti povinného subjektu.

- Rozsudek KS Brno ze dne 10.3.2016 sp.zn. 30 A 34/2013

Mnohost a “další faktor”

§ 11a/2: „Rozsah požadovaných informací nebo počet podaných žádostí není bez dalšího důvodem pro odmítnutí žádosti podle odstavce 1.“

[24] Stěžovatel namítl, že se nejedná o první žádost žalobkyně, takových žádostí žalobkyně řeší „celou řadu“ (aniž by byť jen rámcově uvedl počet žalobkyní podaných žádostí). NSS připomíná, že o zneužití práva na informace půjde jen tehdy, pokud k „množstevnímu“ aspektu žádostí přistoupí i další faktor, jenž bude zcela nepochybně indikovat zneužívání tohoto práva ... Zneužití práva není založeno bez dalšího ani tím, že se jedná o 68 zápisů a celkem 300 stran textu.

[25] Stejný závěr lze dovodit i z odborné literatury. „Může se jednat např. o podávání velkého množství žádostí o poskytnutí různorodých informací, které spolu obsahově nesouvisejí, o snahu „paralyzovat“ množstvím podávaných žádostí vyřizování běžné agendy povinnými subjekty (např. v malých obcích, které nemají uvolněné obecní funkcionáře, může „aktivita“ takového žadatele prakticky zastavit vyřizování jiných běžných agend), neúčelné podávání stížností podle § 16a v situacích, v nichž již žadatel informace získal, byť po lhůtě, opakované nezaplacení zjevně oprávněné úhrady nákladů (např. úhrady za poskytnutí listinných kopií, u nichž není spor o množství ani výši úhrady), bezsmyslné trvání na zaslání informací elektronicky, když byly poskytnuty v listinné formě (nejde-li o případy, kdy je zjevné, že žadatel chce s informacemi dále elektronicky „pracovat“), bezdůvodné trvání na přímém poskytnutí zveřejněných informací [srov. rozsudek NSS č. j. 1 As 162/2014-63 (3276/2015 Sb. NSS), bod 54 odůvodnění] či tematicky zcela zjevně nesmyslné otázky (z judikatury typu kdo dne XY zametal nádvoří státního zámku MN apod.)“ (Viz Furek, A., Rothanzl, L., Jirrovec, T. Zákon o svobodném přístupu k informacím. Komentář. C. H. Beck, Praha, 2016, s. 751 – 835).“

Rozsudek ze dne 26. 2. 2020, čj. 4 As 385/2019-55 (MěÚ Počátky)

Podávání žádostí skrze spojené osoby

V projednávané věci z okolností případu vyplývá, že Mgr. Š. se snažil získat informace, o které dříve žádal a se svou žádostí neuspěl, skrze jiné, s ním spřízněné, osoby. To vyplývá z toho, že žádosti o informace stěžovatele a dále Mgr. B. byly fakticky shodné s žádostí o informace Mgr. Š. a byly podány ve stejný den. Tyto osoby byly také provázané. V tom je nutné sledat zneužití práva na informace.

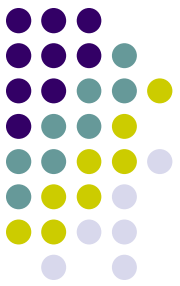
Rozsudek NSS ze dne 1. 8. 2022, čj. 10 As 153/2020 – 43, bod 20

Nesmyslné teze o zneužití

14. Zcela mylná je pak úvaha žalovaného o zneužití zákona o svobodném přístupu k informacím žalobcem pro zpracování jeho vědecké práce. Žalovaný nijak blíže nevysvětluje, v čem toto zneužití mělo spočívat. V této souvislosti soud dodává, že sama skutečnost, že zákon o svobodném přístupu k informacím nevyžaduje uvedení důvodu či účelu žádosti, ještě neznamená, že by nebylo možné ve zcela výjimečných případech poskytnutí informace odepřít s poukazem na princip zákazu zneužití práva (srov. rozsudek NSS ze dne 25. 3. 2015, čj. 8 As 12/2015 – 46, č. 3310/2015 Sb. NSS). V posuzovaném případě však žádost o informace ani chování žalobce zaznamenané ve správním spisu žádné známky zneužití práva nevykazuje. Judikatura NSS pak výslovně ve vztahu ke kvalifikačním studentským pracím, kam lze bez jakýchkoli pochybností zařadit i vědeckou práci žalobce, dovodila, že není zneužitím práva na informace a důvodem pro neposkytnutí požadovaných informací, pokud mají sloužit právě k tomuto účelu (srov. rozsudek NSS ze dne 24. 9. 2015, č. j. 10 As 112/2015 – 54).”

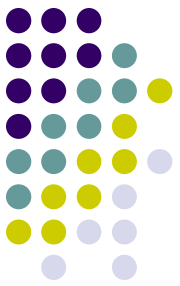
Přesná specifikace, jak info o platech poskytovat

§ 8c/2: „*Informace o výši příjmu podle odstavce 1 se poskytne v rozsahu jméno, příjmení, funkční, pracovní či jiné obdobné zařazení a výše veřejných prostředků, na kterou vznikl nárok, před zdaněním a dalšími povinnými odvody za období podle obsahu žádosti.*“

X 60. Soud přisvědčuje žalobci, že jeho požadavek nelze považovat za šikanózní, což by vedlo k možnosti odepření poskytnutí informace. V rozsudku ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 – 66, NSS, že nevyhovět lze takovým žádostem, které jsou „*kverulační, zjevně šikanózní, či dokonce pracovní kapacitu orgánů veřejné moci z různých důvodů cíleně paralyzující*“. Toto však v žádosti žalobce soud nespatřuje. Poskytnutí kopií 22 výplatních pásek, případně odpovídajících výpisů z její evidence platů nelze považovat pro žalovanou za paralyzující. Měsíční vyúčtování příjmů jsou dokumenty, které žalovaná ze zákona musí zaměstnanci vydávat. Podle soudu poskytnutí částečně anonymizovaných kopií výplatních pásek či odpovídajících výpisů z evidence platů je z pohledu požadavků na čas zaměstnanců žalované srovnatelné se sepsáním dopisu, do kterého je třeba údaje zkopírovat. Žalobce rovněž nepodává neopodstatněné žádosti tak, aby bylo možno jej označit za kverulanta. A nejde ani o šikanu ve smyslu cíleného útoku žalobce na konkrétní osoby či úřad jako celek. Jak bylo vysvětleno výše, kancléř je osobou velkého veřejného zájmu a na informaci o jeho příjmech je velký veřejný zájem. To, že žalobce žádá informaci ve formě kopií výplatních pásek, není šikanózní. Tímto žalobce získá praktickou jistotu, že požadovaná informace je správná. Zároveň soud vzal v potaz, že to byl sám žalovaný, který u žalobce vytvořil určitý stav nedůvěry tím, že původně odmítal vůbec příjem kancléře sdělit. I v tomto ohledu nelze tedy žádost žalobce o kopie platebních pásek považovat za šikanózní. (MS Praha, 1. 10. 2018, čj. 5 A 40/2015-68)

Možnosti prvostupňového orgánu bránit se proti „odvolačce“

Pokud Úřad pro ochranu osobních údajů rozhodl o odvolání či stížnosti proti rozhodnutí právnické či fyzické osoby ve věcech svobodného přístupu k informacím (§ 20 odst. 5 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění zákona č. 111/2019 Sb.), má právo v řízení o žalobě proti rozhodnutí úřadu taková právnická nebo fyzická osoba vystupovat jako osoba zúčastněná na řízení (§ 34 s. ř. s.), nebude-li sama přímo žalobkyní.

(rozsudek ze dne 19.11.2020, čj. 10 As 244/2020-40)